

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 170/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej ADVOKA, s. r. o., Komárnická 36, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ľuboš Pejhovský, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 164/2009 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 210/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 164/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 210/2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré sú **povinné** vyplatiť jej Okresný súd Bratislava V vo výške **2 000 eur** a Krajský súd v Bratislave vo výške **1 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Okresný súd Bratislava V a Krajský súd v Bratislave **sú povinné** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľke trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 12. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 164/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 210/2019. Sťažovateľka navrhuje v napadnutom konaní krajskému súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 170/2021-15 z 20. apríla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je jej tvrdenie, že napadnuté konania ako okresného súdu, tak aj krajského súdu sú poznačené jednak nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou súdov, pričom porušenie ňou namietaných práv odôvodňuje najmä poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní viac ako jedenásť rokov bez právoplatného ukončenia sporu (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.). Z podanej ústavnej sťažnosti síce vyplýva, že sťažovateľka svoje námietky opiera aj o porušenie práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (v texte ústavnej sťažnosti nerozhodnutie vo veci a tým vzniknuté prietahy v napadnutých konaniach spája aj s porušením jej práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 4 ústavy, resp. s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj s čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.), no z obsahu ústavnej sťažnosti jednoznačne vyplýva, že vo vzťahu k napadnutým konaniam okresného súdu a krajského súdu namieta výslovne existenciu zbytočných prietahov (teda porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako sú uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozhodnutia, pozn.). Sťažovateľka má vo veci samej procesné postavenie žalobkyne proti žalovanej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“); predmetom sporu je žaloba o úhradu sumy 2 132,73 eur s príslušenstvom z titulu uzatvorenej zmluvy o sprostredkovaní predaja tovaru tretím osobám v prospech žalovanej z 5. septembra 2008. Napadnuté konanie začalo na základe žaloby sťažovateľky okresnému súdu doručenej 21. apríla 2009.

3. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti ďalej argumentuje, že napadnuté konanie iniciované pred okresným súdom podanou žalobou sťažovateľky ešte v roku 2009 (konkrétne 21. apríla 2009, pozn.) v dobe podania ústavnej sťažnosti stále prebiehalo v rámci odvolacieho konania (po podaní odvolania sťažovateľkou, pozn.) pred krajským súdom, a to konkrétne od 13. novembra 2019, keď bol spis s odvolaním predložený krajskému súdu na rozhodnutie. Podľa názoru sťažovateľky

v prípade sporu nejde o mimoriadne náročnú kauzu. Zároveň poukázala na skutočnosť, že na okresnom súde boli až do času právoplatného ukončenia napadnutého konania prerušené ďalšie dve konania vedené pod sp. zn. 21 Cb 201/2012 a sp. zn. 29 Cb 104/2015, ktoré vecne, aj čo sa týka účastníkov sporového konania, súvisia s napadnutým konaním. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania už podľa sťažovateľky je možné hovoriť o extrémnych prieťahoch a dokonca aj o odmietnutí výkonu spravodlivosti.

II.

Vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu, prehľad procesných úkonov a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 3178/2021 doručenom ústavnému súdu 13. mája 2021 v podstatnom uviedol, že predmetná vec od podania žaloby bola pridelená jednému zákonnému sudcovi, ktorý v napadnutom konaní konal plynulo. Ďalej uviedol, že okresný súd vykonal v napadnutom konaní obšírne dokazovanie a na základe chronológie úkonov okresného súdu je možné konštatovať, že okresný súd konal plynulo, pričom jednotlivé procesné úkony boli z jeho strany uskutočňované v primeranom časovom rozmedzí niekoľkých mesiacov. Preto považuje predmetnú ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú a požadované finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur považuje tiež za neprimerané a neopodstatnené.

II.2. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV 192/2021 doručenom ústavnému súdu 10. mája 2021 argumentoval tým, že napadnuté konanie pred krajským súdom prebieha od 13. novembra 2019, keď mu bol predložený spis s opravným prostriedkom, proti v poradí druhému rozhodnutiu okresného súdu vo veci (rozsudku okresného súdu č. k. 29 Cb 164/2009-732 zo 4. apríla 2018, pozn.). Ďalej uviedol, že krajský súd v napadnutom konaní nevykonal úkon skôr z objektívnych dôvodov vzhľadom na počet a skladbu vecí nachádzajúcich sa v súdnom oddelení 4 Cob, pričom prednostne boli vybavované rozhodnutia o nariadení neodkladných opatrení a registrové veci. Dodal, že vo veci bol nariadený termín pojednávania na 20. máj 2021, a zároveň uviedol, že skorší termín nariadenia pojednávania nebol možný aj z dôvodu prerozdelenia množstva reštančných spisov po zmenách Rozvrhu práce krajského súdu v priebehu rokov 2020 a 2021, ako aj v dôsledku krízovej situácie spôsobenej pandémiou COVID-19 (zároveň poukázal na príslušné právne predpisy prijaté reagujúc na uvedenú situáciu, pozn.). Na záver uviedol, že podľa názoru krajského súdu nie je podaná ústavná sťažnosť vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu dôvodná.

II.3. Prehľad procesných úkonov:

6. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu, ako aj zo zberného spisu krajského súdu zistil, že žaloba sťažovateľky bola okresnému súdu doručená 21. apríla 2009, načo okresný súd vydal v prospech sťažovateľky platobný rozkaz pod č. k. 26 Rob 169/2009-15

z 22. mája 2009, proti ktorému podala žalovaná 11. júna 2009 odpor. Následne okresný súd vo veci vykonal celkovo 13 pojednávanií (v termínoch 28. apríl 2010, 6. október 2010, 15. december 2010, 17. marec 2011, 1. jún 2011, 21. september 2011, 11. január 2012, 30. máj 2012, 11. október 2012, 6. marec 2013, 25. september 2013, 21. február 2014 a 10. september 2014, pozn.), načo vydal prvý rozsudok vo veci pod č. k. 29 Cb 164/2009-567 z 10. septembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 10. septembra 2014“). Proti nemu podala odvolanie žalovaná 19. novembra 2014 a spis s odvolaním bol krajskému súdu predložený 25. februára 2015 [o tomto odvolaní bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu č. k. 4 Cob 65/2015-619 z 29. septembra 2016 (ďalej len uznesenie krajského súdu z 29. septembra 2016“)] tak, že rozsudok okresného súdu z 10. septembra 2014 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pozn.]. Po vrátení veci na okresný súd 25. októbra 2016 následne okresný súd vo veci vykonal celkovo 4 pojednávania (v termínoch 3. máj 2017, 27. september 2017, 7. marec 2018 a 4. apríl 2018, pozn.), načo vydal v poradí druhý rozsudok vo veci pod č. k. 29 Cb 164/2009-732 zo 4. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu zo 4. apríla 2018“). Proti nemu podala odvolanie sťažovateľka 13. júna 2018 a spis s odvolaním bol na krajskému súdu predložený 13. novembra 2019. O odvolaní bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Cob 210/2019-829 z 20. mája 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 20. mája 2021“), ktorý potvrdil rozsudok okresného súdu zo 4. apríla 2018.

II.4. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 19. mája 2021 k stanoviskám okresného súdu a krajského súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 20. mája 2021, v ktorom v podstatnom uviedla, že pokiaľ ide o vyjadrenie okresného súdu o plynulosti postupu v jeho napadnutom konaní, uvedené ostro koliduje s ustálenou judikatúrou ústavného súdu o akceptovateľnosti spravidla trojročnej lehoty konania pred jednou inštanciou, pričom v danom prípade žiadna zložitosť veci nemôže ospravedlniť už celkovo dvanásťročnú dĺžku súdneho procesu, a preto takéto obdobie nie je možné hodnotiť ako efektívny postup súdu. Dodala, že takáto zdĺhavosť konania v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby, v tomto prípade sťažovateľky, do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym. Vo vzťahu k vyjadreniu krajského súdu uviedla, že nie je informovaná o tom, že by sa malo 20. mája 2021 uskutočniť pojednávanie na krajskom súde, a javí sa jej, že ide len o účelovú pseudo-exkulpačnú reakciu krajského súdu na podanú ústavnú sťažnosť. Zároveň vo vzťahu k tvrdeniu krajského súdu, že v napadnutom konaní nevykonal procesný úkon z objektívnych dôvodov (počet a skladba vecí v súdnom oddelení 4 Cob, pozn.), argumentovala tým, že obranu spočívajúcu v nedostatočnom personálnom obsadení a množstve nápadu ústavný súd už dlhodobo a principiálne neakceptuje ako ospravedlniteľný dôvod priet'ahov v súdnom konaní.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach je založená na jej tvrdení, že napadnuté konania ako okresného súdu, tak aj krajského súdu sú poznačené jednak nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou

súdov. Porušenie ňou namietaných práv vidí už len v celkovej dĺžke napadnutých konaní v jej veci, ktorú nepovažuje za obzvlášť právne či skutkovo zložitú. Poukázala tiež na to, že až do času právoplatného ukončenia veci boli prerušené iné dve súdne konania, ktoré vecne, aj čo sa týka účastníkov sporového konania, súvisia s napadnutým konaním.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutých konaniach došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu a krajského súdu, alebo na ich vznik malo vplyv aj správanie a postup samotnej sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

11. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je uplatnenie nároku vyplývajúceho z uzatvorených zmluvných vzťahov medzi sporovými stranami, v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Teda ústavný súd v danom prípade nezistil zásadnú právnu náročnosť sporu. Vo vzťahu ku kritériu skutkovej zložitosti sporu skutočnosť, že vo veci bolo potrebné vykonať výsluch viacerých svedkov, však vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní dvanástich rokov nepredstavuje argument ospravedlňujúci taký dlhý priebeh súdneho konania.

12. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval vznik prietáhov v napadnutých konaniach, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky týchto súdnych konaní. Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutých konaní musí konštatovať, že na strane sťažovateľky nezaznamenal žiadne obštrukčné správanie, ktoré by malo za následok predlžovanie napadnutých konaní. Na tomto mieste ústavný súd dodáva, že sťažovateľka primerane reagovala na výzvy okresného súdu, a tak nie je možné konštatovať vznik prietáhov v dôsledku jej postupu.

13. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. K tomu je potrebné v prvom rade zdôrazniť, že napadnuté konanie od jeho začatia (podania žaloby 21. apríla 2009, pozn.) až do dňa vydania rozsudku krajského súdu z 20. mája 2021 trvalo v rámci dvojinstančného konania celkovo dvanásť rokov. Uvedené časové obdobie

je z hľadiska jeho dĺžky s poukazom aj na predmet sporu v danej veci ústavnoprávne neakceptovateľným a porušujúcim právo sťažovateľky na konanie bez prieťahov a dosiahnutie tak včasného a efektívneho rozhodnutia vo veci. Pokiaľ ide o priebeh napadnutého konania okresného súdu, ústavný súd na tomto mieste uvádza, že je pravdou, že okresný súd vykonal pomerne značný počet pojednávanií (celkovo 17 pojednávanií, pozn.), ktorých výsledkom bolo vydanie dvoch meritórnych rozhodnutí (rozsudku okresného súdu z 10. septembra 2014 a rozsudku okresného súdu zo 4. apríla 2018, pozn.), napriek tomu je nutné konštatovať existenciu prieťahov. Uvedené konštatovanie je odôvodnené najmä tým, že hoci pred vydaním rozsudku okresného súdu z 10. septembra 2014 vykonal okresný súd 13 pojednávanií, pričom trvalo päť rokov, kým vydal meritórne rozhodnutie vo veci, uvedené rozhodnutie však bolo následne uznesením krajského súdu z 29. septembra 2016 zrušené a vec bola opätovne vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Teda po siedmich rokoch v dôsledku neefektívneho a nesústreďeného postupu okresného súdu sa vo veci muselo konať v podstate odznova. Následne okresný súd už po vrátení veci opätovne vydal meritórne rozhodnutie, a to rozsudok okresného súdu zo 4. apríla 2018, avšak po viac ako roku a pol, pričom vo veci uskutočnil len štyri pojednávania. Vo vzťahu k postupu okresného súdu v rámci jeho napadnutého konania tak ústavný súd zdôrazňuje, že zjavnú existenciu prieťahov je možné konštatovať najmä v dôsledku nesprávneho rozhodnutia vo veci, keď bolo konanie po rozhodnutí druhoінštančného krajského súdu vrátené na opätovné prejednanie veci späť okresnému súdu, pričom ani v následnom postupe okresný súd (zvlášť s poukazom na to, že išlo už o vrátenú vec druhoінštančným súdom, pozn.) nedbal na čo najrýchlejšie ukončenie sporu.

14. Zároveň vo vzťahu k tomuto kritériu a k postupu krajského súdu v jeho napadnutom konaní ústavný súd taktiež ustálil existenciu zbytočných prieťahov. Sťažovateľka namieta existenciu prieťahov vo vzťahu k postupu krajského súdu počas jeho rozhodovania o v poradí druhom odvolaní vo veci samej, o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu zo 4. apríla 2018. Zo spisového materiálu ako okresného súdu, tak aj krajského súdu vyplýva, že odvolanie bolo krajskému súdu okresným súdom predložené 13. novembra 2019. Rozhodnuté o ňom bolo rozsudkom krajského súdu z 20. mája 2021. Teda k rozhodnutiu došlo po uplynutí roka a pol, a to s prihliadnutím na to, že išlo o rozhodovanie krajského súdu o už opakovanom odvolaní vo veci, pričom krajský súd vo veci rozhodol bez pojednávania. V súvislosti s argumentáciou krajského súdu, čo sa týka opatrení prijatých v súvislosti so situáciou týkajúcou sa pandémie COVID-19, ústavný súd zároveň dodáva, že v niektorých svojich rozhodnutiach týkajúcich sa namietaných prieťahov v súdnych konaniach samozrejme prihliadal na tento aspekt, no v zásade išlo o konania, kde bolo potrebné vykonávať ústne pojednávania a v dôsledku tejto objektívnej situácie nemohlo dochádzať k ich nariadovaniu. V prípade napadnutého konania krajského súdu, ktorý vo veci rozhodoval bez nariadenia pojednávania, však tento argument nie je možné vziať ako taký, ktorý by exkulpoval jeho podiel na vzniku prieťahov. Ústavný súd na tomto mieste dodáva (aj keď tým samotný krajský súd neargumentoval, pozn.), že si je samozrejme vedomý toho, že aj krajský súd, resp. zákonný sudca potrebuje istý primeraný čas na naštudovanie veci, no vzhľadom na vyhodnotenie napadnutého konania ako nie zásadne právne a skutkovo zložitého, túto okolnosť v danej veci nie je možné chápať ako aspekt ospravedlňujúci dĺžku napadnutého konania krajského súdu v trvaní jeden a pol roka, po uplynutí ktorej bol až krajský súd „schopný“ rozhodnúť o opakovanom odvolaní.

15. V závere tejto časti ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k argumentácii krajského súdu týkajúcej sa jeho nadmernej zaťaženia, resp. k jeho argumentácii týkajúcej sa počtu a skladby vecí nachádzajúcich sa v súdnom oddelení 4 Cob a k nemožnosti vo veci plynule konať aj z dôvodu prerozdelenia množstva reštančných spisov. Ústavnému súdu je samozrejme známy fakt nie optimálneho stavu v súdnom systéme, aj pokiaľ ide o personálne obsadenie a vyťaženosť súdov, resp. aspoň niektorých z nich, pričom štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálne technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti. Avšak nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

16. Na základe uvedeného, vychádzajúc aj z obsahu spisových materiálov okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že napadnuté konania trpia prietahmi. Po zhodnotení všetkých okolností musí ústavný súd uzavrieť, že prietahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu, ako aj krajského súdu, a to jednak v dôsledku nečinnosti, no v prípade okresného súdu najmä v dôsledku nesústreďeného a nedostatočne efektívneho postupu. Súdny nepostupovali v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že celková dĺžka napadnutého konania v trvaní dvanástich rokov v prípade druhu sporu, o aký ide aj v tomto prípade, je už sama o sebe porušujúca právo na konanie bez prietáhov.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu v napadnutých konaniach bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal krajskému súdu v jeho napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky už bolo napadnuté konanie krajského súdu ukončené (vydaním rozsudku krajského súdu č. k. 4 Cob 210/2019-829 z 20. mája 2021, pozn.), ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

19. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadosťučinenia vo výške 5 000 eur, čo odôvodňovala najmä poukazom na celkovú dĺžku napadnutých konaní, ktorá do podania ústavnej sťažnosti predstavovala obdobie viac ako jedenástich rokov bez vydania konečného meritórneho rozhodnutia, a tým poukazovala aj na v tom čase pretrvávajúci stav jej právnej neistoty.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutých konaní v trvaní dvanástich rokov a v rámci nej najmä na tú skutočnosť, že po zrušení rozsudku okresného súdu z 10. septembra 2014 uznesením krajského súdu z 29. septembra 2016 sa vec v dôsledku nesprávneho rozhodnutia okresného súdu po siedmich rokoch vrátila späť pred prvoinštančný súd na ďalšie konanie, a tiež poukazuje na neprimeraný postup krajského súdu v prípade zdĺhavého rozhodovania o v poradí už druhom odvolaní vo veci, tentokrát sťažovateľky. Avšak v prípade krajského súdu zároveň zohľadnil tú okolnosť, že k vydaniu meritórneho rozhodnutia (rozsudku krajského súdu z 20. mája 2021, pozn.) došlo bezprostredne po podaní jeho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke proti okresnému súdu v sume 2 000 eur a proti krajskému súdu v sume 1 000 eur, teda celkovo v sume 3 000 eur (bod 2 výroku nálezu).

22. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,34 eur (bod 3 výroku nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu). Celkovo sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 576,12 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“),

t. j. o sumu 115,22 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu